

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1899. Andra Kammaren. N:o 35.

Måndagen den 8 maj.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 1 innevarande maj.

§ 2.

Anmäldes och godkändes Riksdagens kanslis förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 85, i fråga om inrättande af förliknings- och skiljenämnder i tvister mellan arbetare och arbetsgifvare;

n:o 86, angående förändrad uppställning af den s. k. lilla almanackan och införande i almanackan af ny namnlängd; och

n:o 87, angående utredning och förslag till förbättrad vård åt sådana sinnesslöa, hvilka icke intagas i uppfostringsanstalter och arbetshem.

§ 3.

Likaledes godkändes följande nu inkomna, af bankoutsrottet uppsatta förslag till Riksdagens skrivelser *dels* till Konungen, n:o 88, med reglemente för riksbankens styrelse och förvaltning, *dels* till fullmäktige i riksbanken, n:o 89, med öfverlemnande af bankoreglementet.

§ 4.

Föredrogos, men blefvo åter bordlagda:

konstitutionsutskottets utlåtanden n:is 19 och 20;

statsutskottets utlåtande n:o 93;

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 10; samt lagutskottets utlåtanden n:is 63 och 64.

§ 5.

Vid föredragning derefter af herr C. Wallis anhållan att till herr statsrådet och chefen för kongl. ecklesiastikdepartementet få framställa två spörsmål, lemnade kammaren till berörda anhållan sitt bifall.

§ 6.

I fråga om ändrad lydelse af § 8 i lagen ang. köttbesigtning och slagthus.

Till kammarens afgörande förelåg till en början lagutskottets utlåtande n:o 59, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse om ändrad lydelse af § 8 i lagen angående köttbesigtning och slagthus den 22 december 1897.

I anledning af Kongl. Maj:ts ofvanberörda proposition, n:o 76, hemställde utskottet i förevarande utlåtande,

att Riksdagen ville för sin del antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af § 8 i lagen angående köttbesigtning och slagthus den 22 december 1897.

Häri genom förordnas, att § 8 i lagen angående köttbesigtning och slagthus den 22 december 1897 skall hafva följande ändrade lydelse:

Mom. 1. För köttbesigtning, anställd på grund af § 1, så ock för begagnande af offentligt slagthus, hvarom i § 2 sägs, eger staden uppbära afgifter enligt taxa, som, sedan Konungens befallningshafvande, efter hörande af helsovårdsnämnd eller den särskilda myndighet, hvarunder slaghusets förvaltning är ställd, der till uppgjort förslag, af Konungen fastställes för minst ett år i sänder. I denna taxa må afgifterna ej sättas högre, än som kan anses erforderligt till betäckande af stadens kostnader för köttets besigtning och stämpling samt, der fråga är om begagnande af offentligt slagthus, som nyss är nämndt, till betäckande jemväl af kostnaden för slaghusets förvaltning och underhåll jemte skälig ränta å anläggningskapitalet.

Mom. 2. Der jemlikt ordningsstadgan för rikets städer eller derpå grundad bestämmelse särskild marknadsplats för kreaturs-handeln blifvit inrättad i sammanhang med offentligt slagthus, hvarom i § 2 sägs, må i enahanda ordning och efter liknande grunder som i fråga om slaghusets begagnande bestämmas afgifter till staden för nyttjande af marknadsplatsen och vid densamma uppförda stallar äfvensom för kreaturens utfodring, skötsel och vägning.

Emot detta beslut hade reservationer afgifvits af herrar *Nils-son* i Skärhus, *Andersson* i Helgesta, *Anderson* i Tenhult och *Petersson* i Fräntorp.

I fråga härom anförde:

Herr *Andersson* i Helgesta: Herr talman! Då jag inom utskottet har haft en afvikande mening och icke kunnat biträda det förslag, som utskottet framlagt, skall jag be att med några ord få framhålla skälen dertill.

Om man läser det statsrådsprotokoll, som åtföljer den kongl. propositionen i denna fråga, finner man, såsom det heter å sid. 12 i betänkandet, att »då, såsom af statsrådsprotokollet framgår, ingenstädes i vårt land köttbesigtning eller slagthus, som afses uti ifrågavarande lag, kommit till stånd eller torde vara att förvänta med lagens nuvarande lydelse, derest ej direkta anslag för sådant ändamål kunna påräknas, lärer det för befrämjande af den för vår jordbruksnäring så viktiga exporten af slagtdadt kött vara af nöden, antingen att staten lemna anslag till slagthus, afsedda för export, eller ock att lagen så ändras, att städerna finna det med sin fördel förenligt att anlägga offentliga slagthus, hvilka, om de komma till stånd, jemväl kunna användas för exportens räkning.»

Vi finna således af detta protokoll, att Kongl. Maj:t anser, att det finnes två vägar för att nå det åsyftade ändamålet, nemligen antingen att det bygges *slagthus för export* och staten lemna anslag dertill, eller också att det bygges offentliga slagthus i städerna, och de, som der begagna slagthusen, betala alla kostnader. Jag för min del har ansett, att det icke kan vara rättvist, att om det byggdes exportslagthus, skulle, såsom Kongl. Maj:t erkänt i statsrådsprotokollet, staten lemna anslag till desamma, men om det blir fråga om inrättande i städerna af slagthus, som äfven skulle användas för export, skola de, som begagna slagthusen, betala hela kostnaden. För mig har det varit motbjudande att gå in på detta förslag. Såsom vi veta, betalas för närvarande för begagnande af slagthus, förutom stadens kostnader för slagthusets förvaltning och underhåll, 3 % ränta å anläggningskapitalet. Nu deremot skulle det icke vara nog härmed. Denna ränta är för låg. Man skulle betala *skälig* ränta å anläggningskapitalet samt dessutom kostnaden för köttets besigtning och stämpling, förutan, såsom nu, kostnaden för slagthusets förvaltning och underhåll. Och derjemte skulle man, i fall staden inrättade särskild marknadsplats för kreaturshandeln, betala afgift till staden icke allenast för nyttjandet af marknadsplatsen och för stallrum, utan äfven för kreaturens utfodring, skötsel och vägning. Kan det vara rimligt, att kreatursuppfödarna skola åläggas en sådan kostnad? Tycka herrarne verkligen, att landtbruket är så florerande, att man bör trycka ned det på dylikt sätt? Enligt mitt förmenande

I fråga om ändrad lydelse af § 8 i lagen ang. köttbesigtning och slagthus.

(Forts.)

*I fråga
om ändrad
lydelse af
§ 8 i lagen
ang. kött-
besigtning och
slagthus.
(Forts.)*

skulle nemligen landtbrukaren i många afseenden få det mycket sämre stäldt, än de nu hafva, om denna lag antoges.

Jag vill också hafva svar på den frågan: har icke någon annan nytta af slagthuset än de, som slagta djur i desamma, än de, som producera kreatur? Äro slagthuset icke till någon förmån för städerna? Kunnat herrarne säga, att *det* icke är någon förmån för städerna, att de genom slagthuset få köttet kontrolleradt och stämpladt och således erhålla ett godt kött o. s. v. Men icke alls någon ersättning härför skola städerna betala.

Ser man vidare efter, huru ersättningen för begagnande af slagthus skall bestämmas, finna vi, att de personer, som sköta slagthuset, d. v. s. de, som hafva uppsigt öfver detsamma, eller helsovårdsnämnd skall uppgöra förslag till den taxa, enligt hvilken afgiften skall utgå, och sedan öfverlemna detta förslag till Konungens befallningshafvande, som framlägger detsamma till Kongl. Maj:ts pröfning, och Kongl. Maj:t fastställer taxan för minst ett år i sänder. Det är också en egendomlig sammansättning af de personer och myndigheter, som skola bestämma afgiftens belopp. Enligt min åsigt är det icke rätt, att icke de personer, som begagna slagthuset, också få vara med och bestämma, hvilken kontroll de böra hafva för slagthuset begagnande. Att så icke skett, har förefallit mig mycket besynnerligt. Och jag har därför icke heller kunnat vara med om det nu föreliggande förslaget.

För öfrigt hemställer jag till herrarne, som söka lagstifta på alla möjliga håll, om icke herrarne äro af samma åsigt som jag i ett annat afseende. Som herrarne veta, afsåg Kongl. Maj:ts första proposition i ämnet införande af slagthus icke allenast i städerna, utan äfven öfverallt i landskommunerna. Man hade alltså, i fall detta förslag gått igenom, icke haft rätt att ens för eget behof slagta i sitt hem, utan alla slagtdjur skulle föras till slagthuset för att nedslagtas. Detta är det visserligen icke fråga om nu, men jag är öfvertygad om, att derest den nu föreslagna lagen blir genomförd, kommer nog det andra efter.

På grund af de utaf mig nu anförda skäl kan jag icke vara med om det nu föreliggande förslaget, hvilket jag anser vara fullkomligt orättvist. Och jag skall därför, herr talman, hemställa om afslag å utskottets förslag.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman, mina herrar! Såsom herrarne hafva sig bekant, har denna fråga förevarit förut under denna riksdagsperiod. Under behandlingen af ärendet har jag då alltid ställt mig på deras sida, som yrkat afslag, och jag har gjort detta därför, att jag ansett, att landtbefolkningen icke skulle beskattas för de varor, som de inleverera till städerna.

Jag anser nu visserligen, att exportslagthus böra anläggas på en eller annan exportort, men jag anser också, att det bör vara för *staten* angeläget att taga denna fråga i sin hand, och att *staten*

bör anslå medel för upprättandet af dylika slagthus och dermed förenade kostnader.

När jag nu hyser den åsigten, att allmänheten icke, såsom här blifvit föreslaget, bör betungas af än ytterligare afgifter för det att de föra in sina produkter till städerna och der sälja dem, är det klart, att jag ställer mig på afslagssidan. Jag skall emellertid, herr talman, icke för närvarande göra något yrkande, utan invänta de uttalanden, som ytterligare komma att göras. För den händelse omröstning kommer att ega rum, röstar jag emellertid för afslag.

I fråga om ändrad lydelse af § 8 i lagen ang. köttbesigtning och slagthus.

(Forts.)

Herr Redelius: Herr talman, mina herrar! Då jag inom utskottet bidragit till det slut, hvartill utskottet i denna fråga kommit, har jag ansett mig böra säga några ord till försvar för utskottets betänkande, och detta så mycket mer, som jag tidigare varit af samma åsigt i ämnet som de båda näst föregående talarne. Men jag har icke kunnat blunda för de förändrade förhållanden, som inträdt, sedan detta ärende första gången förelades Riksdagens kamrar. Förhållandet är nu, såsom vi alla veta, att den lag, som vi till sist enade oss om att stifta, har stannat på papperet utan att blifva tillämpad i praktiken, och detta, enligt hvad vi känna, på grund af vissa bestämmelser i den gällande lagen, nemligen just de bestämmelser, som Kongl. Maj:t nu hemställt, att Riksdagen måtte ändra, och hvilket ändringsförslag nu föreligger.

En väsentlig faktor, som kan tala för en sådan lagstiftning som den nu ifrågasatta, är behovet för Sveriges jordbrukare att få afsättning för sina ladugårdsprodukter, och för att kunna med fördel sälja dem både utrikes och inrikes, men i synnerhet utrikes, behöfves nog exportslagthus, hvilket för öfrigt Riksdagen också alltid erkänt.

En annan omständighet, som kan tala för det föreliggande lagförslaget, är, att handeln med landtmannaprodukter i allmänhet, särskildt ladugårdsprodukter, nu går genom många mellanhänder, innan de ifrågavarande produkterna nå konsumenterna. Och då hvar och en naturligtvis skall hafva sin förtjänst på affärerna, nedtrycka dessa mellanhänder priset ganska afsevärdt. Enligt min uppfattning skulle prisen ställa sig till mer favör både för konsumenter och producenter, om antalet mellanhänder minskades; och detta skulle, anser jag, ske just genom den föreslagna anordningen.

En ytterligare omständighet, som talar för en förändring, är, att det, som landtmännen enligt de båda föregående talarnes framställning velat undvika, nemligen afgifter för besigtning i städerna, redan finnes. Huruvida detta är på sidan om lagen eller mer och mindre i enlighet med gällande regler för städerna, det lemna jag derhän, men sjelfva faktum är obestriddigt. Då synes det mig bättre, att afgifterna bestämmas enligt taxa, som granskas af

I fråga om ändrad lydelse af § 8 i lagen ang. köttbesigtning och slagthus.

(Forts.)

myndigheterna och fastställes af Kongl. Maj:t, än att det rena godtycket dervidlag skall vara det normerande. För att undvika ett sådant godtycke och få en rimlig och måttlig taxa samt för att befordra afsättningen af ladugårdsprodukter inom och utom landet och i allmänhet trygga näringar och rörelser af olika slag, som möjligen kunna bero af denna lag, synes det mig, som om Riksdagen borde antaga föreliggande förslag, och får jag därför, herr talman, yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herr *Svensson* i Olseröd.

Herr Björck: Denna fråga har varit före flera gånger och kommer nog igen, tills den erhållit en tillfredsställande lösning. Jag är öfvertygad om, att i en, ej minst ur hygienisk synpunkt, så viktig fråga som denna städernas och landsbygdens invånare förr eller senare skola enas om åtgärder för afhjelpande af det nu rådande oeffterrettighetstillståndet. Vi känna alla noggsamt, hurusom i städernas utkanter synnerligen osnygga slagterier finnas, der köttet, om icke dåligt i sig sjelft, förderivas genom dålig slagtning, dålig beredning och dålig förvaring för att sedan sändas ut bland allmänheten i form af korf och dylikt.

Men saken har äfven en ekonomisk sida. Landtmännen i vårt land tyckas i allmänhet anse, att det är de, som finge vidkännas kostnaderna af slagthustvångs införande. Enligt min åsigt förhåller sig saken på ett alldeles motsatt sätt. Visserligen få landtmännen betala en afgift för att få köttet värderadt, graderadt och stämpladt. Men de, som egentligen få betala härvidlag, det är konsumenterna, städernas invånare. Dock få de en ersättning deri, att de få bättre, mera sund vara än nu är fallet. Hvad åter landtmännen beträffar, kunna de, sådan ställningen för närvarande är, icke få det pris, som prima vara verkligen betingar. Exporten till utlandet af lefvande kreatur är också stängd. Hvad hafva de då att göra? Exportslagthuset ligga kanske aflägsat. Men i de offentliga slagthuset i städerna kunde de få köttet värderadt, graderadt och stämpladt, och sedan finge de det lätt afsatt och betaldt till dess verkliga värde. Icke komma jordbrukarne att derigenom förlora ett öre; tvärtom, de göra en verklig vinst, ty de få det goda köttet väl betaldt. Under sådana förhållanden kan det löna sig att producera prima kött.

På många ställen i utlandet finnas offentliga slagthus. Fråga t. ex. jordbrukarne i Tyskland, om de vilja vara af med dem. De skola svara: Tror ni då, att vi vilja vara af med våra ladugårdar? Nej, de veta att värdera egandet af sådana hus, der köttet kan blifva väl nedslagtadt och värderadt.

Sant är nu visserligen, att genom inrättandet af sådana det sämre köttet ej komme att få så stor efterfrågan, som fallet är, så länge vi hafva dessa hemliga slagterier i städernas utkanter. Detta

är åtminstone möjligt. Dock tror jag, att, om slagten försiggår ordentligt i slagthus, det kött, som blir öfrigt, sedan för helsan vådliga beståndsdelar aflägsnats, kan under iakttagande af vissa försigtighetsmått, om det väl konserveras och prepareras, användas till menniskoföda. Derjemte skulle en mängd biprodukter vid slagt. som nu till god del spolats bort, emedan de endast vid de stora slagterierna kunna tillvaratagas, komma till användning och sålunda jordbrukarne äfven på detta sätt få fördel af offentliga slagthus' inrättande.

Jag tror, att jordbrukarne handla mot sin fördel, om de sätta sig emot detta förslag. Det går för öfrigt icke i längden, ty frågan kommer, såsom sagdt är, igen, till dess hon blifvit löst. Min öfvertygelse är, att knappt 10 år efter, sedan en sådan lösning vunnits, ingen ledamot af denna kammare skulle önska ett återvändande till det gamla. Jag vill derfor lägga denna sak på herrar jordbrukares hjerta, och det så väl från den ekonomiska sidan som ock från den af mig i början af mitt anförande berörda hygieniska synpunkten, då klart är, att många sjukdomar uppkomma derigenom, att dåligt och förskämdt kött skickas i handeln.

Jag yrkar alltså, herr talman, bifall till utskottets hemställan.

Med herr Björck instämde herr Wallis.

Herr Darin: Herr talman, mina herrar! När år 1897 Andra Kammaren stod i begrepp att afsluta den då trenne gånger upptagna debatten om slagthuslagen, dristade jag uttala den meningen, att det väl kunde hända, att det beslut, kamnaren då komme att fatta, icke skulle leda till det resultat, som dermed afsågs. Denna min förutsägelse har till fullo bekräftats; den kongl. propositionen vitsordar ock detta förhållande. Vi hafva visserligen fått en lag i ämnet, grundad på Riksdagens förslag af år 1897, men detta är en lag endast å papperet och icke värd ens det papper, hvarpå den skrifvits. Ja, icke ens de förhållanden hafva inträffat, hvilka lagen var afsedd att reglera, till främjande af jordbruksnäringens—köttproducenternas—exportintressen. Och, mina herrar, jag anser mig, på grund af den inblick, jag helt naturligt fått i saken, pliktig att framhålla, att sådant kommer förhållandet att blifva, ända till dess Andra Kammaren finner tiden vara inne att biträda det nu föreliggande förslaget.

Emellertid, kan man säga, — och jag har också hört så sägas — har ju ingen skada skett genom antagandet af 1897 års lag. Men hvarför kan man så säga? Man behöfver icke vara landtman eller affärsman för att inse detta, eller att det är affärskonjunkturena, som orsakat det. För närvarande råda nemligen utrikes låga kreaturspris; särskildt i Tyskland äro de så låga, att det är alldeles omöjligt att få någon export dit till stånd. Man började visserligen att strax efter lagens antagande göra ett försök i den

*I fråga
om ändrad
lydelse af
§ 8 i lagen
ang. kött-
besigtning och
slagthus.
(Forts.)*

*I fråga
om ändrad
lydelse af
§ 8 i lagen
ang. kött-
besigtning och
slagthus.*

(Forts.)

rigtningen, men exporten afstannade på grund af de låga prisen der ute. Detta förhållande motvägdes nu af en mycket starkt ökad köttkonsumtion inom landet, och deri ha vi att söka anledningen till, att exportförhållandena icke utvecklats så lyckligt för landtbrukarne, som önskvärdt hade varit.

Emellertid har från landtbrukarnes eget håll med skyldig förtänksamhet gjorts allt hvad göras kan för att få föreliggande fråga ordnad. Man har återigen, alldeles i öfverensstämmelse med hvad en ledamot af lagutskottet i dag velat anvisa, upptagit frågan om inrättande af exportslagthus, ett förslag, som framställdes redan vid 1896 års riksdag. Kongl. Maj:t och intresserade målsmän för jordbruksnäringen hafva vidtagit de allra kraftigaste åtgärder i saken — jag känner särskildt till detta, enär jag tillhör den förnämsta exportorten, Malmö, men samma är förhållandet också i Göteborg — och regeringen har ställt i utsigt ett kraftigt understöd åt de stadskommuner, som vore benägna för att upprätta exportslagthus. Svaret från dessa städers sida har emellertid blifvit nej; efter noggranna undersökningar och utredningar af frågan har man svarat, att det vore omöjligt att i vårt land åstadkomma så dyra anläggningar som exportslagthus med mindre än att dessa på samma gång blefve kommunala slagthus. Det har flerfaldiga gånger framhållits, att detta förhållande beror derpå, att exporten alltid är ojemn, men den lokala konsumtionen jemn och beständig och derigenom möjliggör de större anordningar, som ett exportslagthus kräfver.

Sedan saken således under nuvarande förhållanden visat sig vara omöjlig att genomföra på det afsedda sättet samt den s. k. landbruksriksdagens ombud förgäfvades bemödat sig att i Göteborg och Malmö åstadkomma exportslagthus, fann man nödigt att hos Kongl. Maj:t hemställa om en annan utväg för ändamålets vinnande, nemligen en lagändring, och detta är helt visst den enda utvägen för frågans lösning.

Hvad innebär det nu föreliggande förslaget, som synes åtskilliga af herrar landtmän så betänkligt? Jo, det innebär, att städerna skola erhålla rätt att beräkna skälig ränta på de kostnader, de få vidkännas för uppförande af ifrågavarande inrättningar. Härmed menas, att Kongl. Maj:t skulle fastställa en taxa, enligt hvilken afgifterna för inrättningarnas begagnande skulle utgå, och att i denna taxa skulle tagas hänsyn till nyssnämnda kostnader. »Skälig ränta» kan naturligtvis icke innebära något annat än den ränta, som städerna sjelfva få betala för de medel, hvarmed de bestrida kostnaderna för uppförande af exportslagthus. Och i motsats till hvad en landtman nyss här yttrade, får man väl säga, att det icke ligger någon orättvisa deri, att städerna, hvilka på detta sätt skulle gagna landsbygdens intressen, få tillbaka den ränta, som de sjelfva utgifvit. Och detta så mycket mer, som här ju icke är fråga om att i afgifterna inräkna kostnaden för

amortering. I andra länder, der köttbesigtning och slagthus finnas, — och det är väl så godt som i hela Europa, utom Turkiet och möjligen äfven Ryssland — hafva städerna fått sig tillerkänd rättighet att i afgifterna inberäkna äfven amorteringskostnaden. Detta är det nu icke fråga om här, utan bara att städerna skola återfå den ränta å anläggningskostnaden, hvilken de sjelfva utlagt.

Men detta är alldeles icke den viktigaste sidan af saken — ty för dennas framgång betyder det icke så synnerligen mycket, hvilken ränta får beräknas — utan det är en annan omständighet, som är mycket viktigare, nemligen besigtningens kostnadernas utgörande af städerna. Ty derigenom blir det hela alldeles illusoriskt. Som jag förut påpekat, skulle detta för en ort sådan som Malmö medföra uppenbara orimligheter. Öfverallt omkring denna stad skulle okontrollerade slagterier uppstå, hvilka afsände sina varor till Malmö och der finge dem på stadens bekostnad besigtigade och förklarade färdiga för export, och deraf skulle vållas, att stadens slagthus, denna dyrbara anläggning, skulle stå alldeles eller i det närmaste alldeles obegagnad, på sin höjd betjenande blott den lokala konsumtionen. Säsom bevis för detta påstående kan jag anföra, att redan under denna riksdag ett ganska penningstarkt bolag bildats, som ämnar uti en af grannsocknarna till Malmö upprätta ett större slagteri, der en legitimerad veterinär skall besigtiga djuren både före och efter slagten, för att bolaget derigenom må betinga sig de fördelar, som ett godt märke i marknaden medför. Om nu tvång till besigtning i staden förefunnes och staden skulle sjelf bekosta denna besigtning, så skulle den orimligheten inträffa, att detta och andra slagterier, som äro belägna utanför stadens område, skulle föra in sina varor till staden och der få dem afgiftsfritt besigtigade, och så skulle förhållandet blifva äfven på andra exportorter. Det visar sig således vara komplett omöjligt att lösa frågan under de nu rådande förhållandena.

Herr talman, med de få ord, jag nu sagt, har jag icke velat tilltro mig att gifva herrar landtmän någon undervisning i hvad till landtbruksnäringens välfärd hörer, dertill eger jag alldeles icke den sakliga kompetensen, och härtill kommer en annan omständighet, som har kanske ännu större betydelse, nemligen att jag måhända hos landtmännen ej eger nödigt förtroende. Ty det är nu så, att bland herrar landtmän många anse, att det härvidlag är fråga om ett stadsintresse, som skall omhuldas, under det åter, såsom jag vågar försäkra, förhållandet i stället är det, att det i främsta rummet är ett rent landtbruksintresse, som frågan gäller. För detta påstående vill jag emellertid, som sagdt, icke till stöd åberopa någon egen auktoritet, ty sådan har jag alldeles ingen, utan jag vill åberopa en auktoritet, för hvilken landtmännen väl måste hafva någon försyn, nemligen landtbruksriksdagen, d. v. s. församlade ombud för hushållningssällskapen, samt landtbruksstyrelsen.

I fråga om ändrad lydelse af § 8 i lagen ang. köttbesigtning och slagthus.
(Forts.)

I fråga
om ändrad
lydelse af
§ 8 i lagen
ang. kött-
besigtning och
slagthus.

(Forts.)

Emellertid har det den dag, som är, förekommit, att en ledamot af lagutskottet, hvilken är landtman, står qvar på samma ståndpunkt, som man intog år 1896, en tidpunkt, som således ligger ännu längre tillbaka än besigtningsslagens tillkomst år 1897; och ännu i dag tror han, att exportslagthus skola med nuvarande bestämmelser i ämnet komma till stånd. För städerna och särskildt exportstäderna ställer sig saken för närvarande så, att de, sedan de med all den kraft, som stått dem till buds, framhållit sakens viktiga innebörd, med jemmod och tålmod skola afvakta händelsernas vidare utveckling, öfvertygade som de äro, att om icke förr så dock i nödens stund landtmännen skola komma och hos dessa exporterande städer begära att få exportslagthus till stånd. Man nödgas då också bereda dessa de nödiga existensmedlen, men detta kan icke ske genom några slags bevillningar, icke ens om dessa uppginge till hela eller halfva millionen.

Jag vill, herr talman, be att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition och utskottets förslag.

Häruti instämde herr *Ernst Carlson*.

Herr Kruse: Det är i egenskap af landtman, som jag yttrar mig i denna fråga. Min öfvertygelse är, att denna lag skall blifva af största betydelse just för landtmännen. Det var hufvudsakligast för att få till stånd en köttexport, som några motionärer år 1897 begärde hos Riksdagen, att den ville antaga en slagthuslag i öfverensstämmelse med den, som regeringen året förut hade föreslagit. Vi erhöilo visserligen samma år en slagthuslag, men den var icke sådan, som man hade begärt, utan åtskilliga ändringar hade vidtagits, hvilka ändringar voro sådana, att man genast kunde misstänka, att lagen icke skulle kunna få någon effektiv betydelse. Nu hafva vi sett, att så också verkligen blifvit fallet. Lagen har varit af den beskaffenhet, att ingen enda stad kunnat tillämpa lagen och bygga något slagthus. Man har visserligen försökt att i Malmö anordna ett tillfälligt exportslagthus, men man har der funnit, att ett sådant icke kan bära sig med mindre, än att stora summor uppoffras för ändamålet.

Efter påstötningar från hushållningssällskapen och deras ombud har regeringen i år återigen kommit fram med detta förslag, och vi landtmän böra, anser jag, vara regeringen tacksamma därför. Vi begära, att lagen skall blifva sådan, att den blir verksam. Lagutskottet har nu också tillstyrkt Kongl. Maj:ts förslag, men mot detta lagutskottets utlåtande hafva fyra landtmän reserverat sig. Det är verkligen förvånande, att fyra *landtmän* kunnat reservera sig mot denna lag, som ovilkorligen skall blifva af den största fördel just för landtmännen, och man kan därför undra, hvilka skälen dertill varit. Vi hafva hört ett par af reservanterna yttra här i dag, att de äro rädda för, att de afgifter, som

äro bestämda att utgå för köttbesigtningen, skola blifva för höga och inverka på djurens pris, när slagtarne köpa dem af landtmännen. Jag frågar dem, huru de kunna veta det, när de icke hafva någon erfarenhet i denna sak. De kunna visserligen framställa samma fråga till mig, huru jag vet det och hvarför jag är af annan mening. Men jag stödjer mig på erfarenheten i Tyskland, der man under åtskilliga år, till och med årtionden, begagnat sig af slagthus, och der för närvarande cirka 400 stycken äro i verksamhet. Vid der gjorda förfrågningar, huru det der ställer sig med priset, har det då visat sig, att försäljningspriset å djur icke i någon mån blifvit lägre på grund af dessa afgifter. Det är märkvärdigt, att så är förhållandet, men det är ett faktum. Detta beror hufvudsakligast derpå, att när djuren slagtas i slagthusen, kunna de tillgodogöras så fullständigt som möjligt, i det att alla de särskilda delar och affall, som vid vanlig slagtdå förlorede, då tillvaratagas, och att slagtdaren, som köper djuren, följaktligen är i tillfälle att betala ett högre pris, hvilket betäcker omkostnaderna, så att landtmännen icke tillskyndas någon förlust. Konkurrenten slagtdaren emellan blefve naturligtvis densamma. Detta är orsaken till, att vi icke behöfva frukta något i det afseendet. Men låt så vara, att — som nyss sades — landtmännen skulle förlora några tnsentals kronor genom denna afgift, skulle de i stället tjena måhända en eller flera millioner genom köttexport, och när så är förhållandet, skulle det vara dålig beräkning, om man icke lagade så, att en dylik export komme i gång.

Men det är icke fråga endast om export af kött, utan genom ett slagthus skulle man också få till stånd en ökad konsumtion af köttvaror inom landet. Det kan icke för närvarande bära sig att skicka lefvande djur till Norrland, men för kött i förädlad form, såsom i form af korf m. m., kunna de sydligare länen der arbeta in en marknad. Nu söker i stället Finland att bemäktiga sig denna marknad i Norrland och förse allt det folk, som finnes förlagdt der uppe, med köttförnödenheter. Hvarför skulle vi icke kunna behålla denna försäljningsort för oss sjelfva i stället för att kasta den ifrån oss, hvarigenom landtmännen ovilkorligen lida förlust? Landtmännen säga — såsom jag hört — att det är höga pris på djuren, så att ingen fara finnes för, att de ej i alla händelser skola få sälja dem för en relativt hög betalning. Ja, så är för närvarande förhållandet, ty det har varit sådana tider, att konsumtionen ökats. Men prisstegringen är icke endast beroende på denna omständighet, utan naturligtvis också derpå, att gödningen af djur minskats.

Det är otänkbart, att denna gödning kan vara densamma nu som på den tiden, då det fans en export på 4, 6 å 10 millioner kronor om året. Mena landtmännen verkligen, att de icke skulle kunna ha någon fördel af en köttproduktion, då såväl smör- som mjölkproduktionen icke för närvarande äro så lysande?

I fråga om ändrad lydelse af § 8 i lagen ang. köttbesigtning och slagthus.
(Forts.)

*I fråga
om ändrad
lydelse af
§ 8 i lagen
ang. kött-
besigtning och
slagthus.
(Forts.)*

Om vi nu icke vilja antaga denna lag, måste vi vara beredda att till en början lemna ett anslag på 500,000 kronor till uppbyggandet af ett exportslagthus och sedermera än mera för att få till stånd en ordnad köttexport, ty rundt om i landet är man icke af samma mening som reservanterna i lagutskottet, utan man vill der hafva slagthus, och därför yrkar jag bifall till lagutskottets hemställan.

Häruti instämde herrar friherre *von Schwerin*, *Mallmin* och *Olsson* i Tyllered.

Herr Petersson i Fräntorp: Herr grefve och talman! Ehuru det förefaller, som om intresset för denna slagthusfråga icke är så stort, kan jag dock icke underlåta att med några ord angifva de skäl, som föranlett mig att reservera mig mot utskottets förslag.

Denna lag är icke något hastverk, ty antagandet af densamma gick ingalunda fort. Den har vidare icke så länge varit gällande, att man kunnat finna, om den medför några olägenheter. Men när så är förhållandet, kan jag för min del icke förstå, hvarför den behöfver ändras. Herr Redelius sade i sitt anförande, att genom sådana slagthus, som det här är fråga om, skulle det ställa sig mycket förmånligt för jordbrukarne, i det att de kunde få väl betaldt för sina djur, men köttpriset är väl icke beroende af slagthusen, utan af de vexlande konjunkturerna. Vidare säger han, att man skulle slippa mellanhänder, men jag inser icke, huru man utan sådana skall kunna få några affärer till stånd. Jag hemställer till herr Redelius, huruvida det skulle gå utan mellanhänder att föra djur från t. ex. Småland till Stockholm för att der slagtas.

Denna fråga är utaf tvåfaldig art, den rör nemligen dels köttbesigtning, dels slagthus. Jag ber att först få fästa mig vid köttbesigtningens fråga.

I första paragrafen i nu gällande slagthuslag står, att köttbesigtning må ske »genom stadens försorg och på dess bekostnad», och vidare att den »må kunna utan större vare sig tidsutdrägt eller annan olägenhet ega rum». Detta stadgande anser jag vara fullt tillräckligt för båda parterna. Nu säger utskottet, att genom den kongl. propositionen skulle staden hädanefter erhålla ersättning för köttbesigtning, oafsedt om slagthus kommer till stånd eller icke. Om köttbesigtning skulle ega rum endast i fall slagthus finnes, vore ingenting att säga derom, men på detta sätt få vi ju en aldeles ny skatt, som är stridande mot lagen. Jag kan icke förstå, hvarför landtbon skall skatta till staden, när han kommer dit med sina varor. Det, som han sjelf köper i staden, låter icke staden besigtiga åt honom, och om han icke gör det på egen bekostnad, måste han taga varan som den är.

När denna lag kom till stånd, var det hufvudsakligen för att derigenom befrämja köttexporten, och jag vet ingen, som har något

emot, att lagen finnes. Men den har icke varit erforderlig, ty köttprisen hafva varit så höga här i Sverige, att det ej lönat sig att skicka något kött till utlandet, och detta har varit anledningen till, att ej något exportslagthus kommit till stånd. De herrar, som anse, att ett sådant skulle blifva till fördel, äro endast godsegarne och de större jordbrukarne. Men de kunna ju gemensamt bygga ett slagthus, och det blefve det rättvisaste, ty då skulle icke utomstående dragas in under någon särskild beskattning. Genom detta förslag, att landtborna skola betala vissa afgifter, kommer man tillbaka till skräförfattningarnas tid, då den bestämmelsen gälde, att man skulle betala tull till städerna för allehanda varor, som man hade att sälja. Jag vill icke klandra regeringen, för att den kommit fram med denna proposition, ty såsom vi se af den kongl. propositionen, har regeringen varit utsatt för starka påtryckningar dels från hushållningssällskapen och deras ombud, dels från landtbruksstyrelsen, men jag hemställer, om hushållningssällskapen och deras utskott tagit hänsyn till alla jordbrukarnes intressen. Jag önskar, att det hade utskickats ett frågeformulär, svaren skulle då ha blifvit annorlunda än de, som förvaltningsutskotten afgifvit.

När denna fråga varit före vid föregående riksdagar, hafva de, som önskat inrättandet af ett slagthus, alltid framhållit, att det derigenom blir så oerhördt billigt. Jag tror, att om man gäfvade Kongl. Maj:t fria händer, skulle afgifterna blifva måttligt stora, om vi ej här hade detta tillägget om skälig ränta å anläggningsskapitalet. Enligt nu gällande lag är räntan bestämd till 3 procent af anläggningsskostnaden, och då är det ej så farligt, men när det i den nya lagen heter skälig ränta, så måste man tänka på, att räntefoten för närvarande är dubbelt så hög. Dertill kommer, att man skall betala för marknadsplats. Detta är någonting nytt, ty jag vet icke annat, än att om det skall vara fri marknad, skall det också vara fria arbetsplatser. När nu — såsom herr Kruse nyss nämnde — dessa kostnader gå till oskäligt höga belopp och när man dertill lägger kostnaden för slagten och köttbesigtningen, blir det hela en dryg summa.

Jag anser för min del, att då köttet har det pris, som det för närvarande har, är det ingen brådska med lagen, utan den kan få falla för denna riksdag. Till en kommande skulle man kunna förvänta en beräkning af de utgifter, som skulle åligga dem, som ville använda slagthusen. Då finge man något att gå efter, nu måste man underkasta sig hvad vederbörande komma att debitera ut, och det blir så mycket, som staden sjelf bestämmer.

Jag yrkar därför, herr talman, afslag å såväl utskottets förslag som Kongl. Maj:ts proposition.

Herrar *Sandquist, Åkerlund, Petersson* i Skurö, *Bengtsson* i Häradsköp och *Hedin* i Torp instämde häruti.

I fråga om ändrad lydelse af § 8 i lagen ang. köttbesigtning och slagthus.
(Forts.)

*I fråga
om ändrad
lydelse af
§ 8 i lagen
ang. kött-
besigtning och
slagthus.
(Forts.)*

Herr Henricson: Herr talman! På de af hushållnings-sällskapen och landtbruksstyrelsen anförda skäl, som i detta utlåtande finnas angifna, ber jag att få yrka bifall till det föreliggande förslaget.

Hushållningssällskapen och landtbruksstyrelsen äro jordbrukets målsmän, och jag tror, att vi kunna vara lugna för, att icke dessa målsmän vilja införa några bestämmelser, som kunna lända landtmännen till skada. Den föregående talaren nämnde, att det skulle vara fördelaktigt för de stora jordbrukarne, och jag kan icke finna annat, än att det äfven skulle vara till fördel för de mindre jordbrukarne, om man kunde vinna ett större område för köttmarknaden. Han nämnde äfven, att köttet nu är så dyrt, att vi kunna vara belättna såsom det nu är. Men om vi genom införande af sådana här ifrågavarande slagthus kunde realisera vår boskap på ett fördelaktigare sätt, skulle det väl vara till nytta, hvarför man icke borde motarbeta en sådan sak.

Huru jag än ser frågan, kan jag icke finna annat, än att det skall blifva nyttigt såväl för den större som den mindre jordegaren, som kommer att torgföra slagadt kött. Köparen frågar icke, om det är från den större jordegaren eller från den mindre, utan han fäster sig vid varans beskaffenhet.

Jag skall icke upptaga kammarens tid, då jag tror, att kammaren icke är hågad att höra på långa föredrag.

Jag anhåller om bifall till det föreliggande förslaget.

Herr Svensson i Karlskrona: Herr grefve och talman, mina herrar! Inom utskottet har jag varit med om det slut, hvartill utskottet kommit, men jag har dervid icke sett frågan från städernas synpunkt, utan utslutande från landtmännens. I den stad, som jag representerar, kommer ej, åtminstone icke på länge, något slagthus att blifva bygd. Den stad, som jag representerar, har icke beslutat att införa köttbesigtningstvång, sedan denna slagthuslag blifvit antagen, men likvisst är förhållandet det, att köttbesigtningstvång faktiskt förefinnes, ty ingen människa köper kött, som icke är af veterinär afstämpladt; skulle något annat kött förekomma till försäljning, betingar det lägre pris än sådant, som är afstämpladt,

Nu ifrågasättes i det nu föreliggande förslaget, att för köttbesigtning skall lemnas en afgift efter vederbörligen faststald taxa. Jag hemställer till herrarne, huruvida det icke skulle vara mycket mera behagligt att hafva en afgift, reglerad genom taxa, än en afgift, som faktiskt utgår, men som är beroende på den veterinärs godtycke, som verkställer besigtningen. Jag tror, att så är förhållandet.

Här har framhållits af min vän inom lagutskottet, att det skulle komma att åläggas producenterna en stor afgift och att dessa därför icke vilja vara med om denna beskattning till städerna.

Det förvånar mig att höra dessa yttranden från deras sida, som ej motsagt det påståendet, att det är utländingen, som betalar tullarne. Jag för min del tror, att det är konsumenten, som får betala tullarne, och på samma sätt blir det också konsumenten, som får betala denna utgift. Den fruktan, som dessa herrar hysa i fråga om landsbygdens beskattning till förmån för städerna, har enligt min tanke således icke någon betydelse.

Då säkerligen slagthus icke kunna komma till stånd med mindre, än att den nu föreslagna förändringen i slagthuslagen verkställs, och jag anser, att dessa slagthus äro med hänsyn till köttexporten af stor fördel för vårt land, skall jag anhålla att få yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr Persson i Rinkaby: Herr talman, mina herrar! Äfven jag skall anhålla att få yrka bifall till utskottets förslag. Jag gör det med hänsyn dertill, att jag har kännedom från min hembygd om den föreliggande frågan. I den trakt jag bor, hafva vi en rik erfarenhet om hvad det vill säga att hafva en betydande afsättning af ladugårdsprodukter.

Denna afsättning kan med nuvarande lagbestämmelser under vanliga förhållanden låta sig göra, men om det skulle inträffa en sjukdom bland kreaturen och till följd deraf exporten blifva förbjuden, så räcker det vanligen en lång tid, kanske till och med ett år, hvarunder man icke har den ringaste afsättning af sina kreatur, och under sådana förhållanden skulle det vara af ett obeskrifligt värde att hafva slagthus, der köttet blefve kontrolleradt.

Här hafva uttalats många ganska kraftiga ord, som borde kunna leda till frågans lyckliga lösning. För min del har jag icke något vidare att tillägga; jag har endast på grund af vunnit erfarenhet från min hemtrakt velat uttala, att jag kommer att yrka bifall till lagutskottets förslag.

Herr Andersson i Himmelsby: Med hänsyn till det inflytande, som den föreliggande frågan har för landsbygdens intressen, skall jag anhålla att få yttra några ord.

På sid. 11 uti förevarande utskottsbetänkande gör utskottet ett uttalande, som jag åtminstone för min del finner ganska märkvärdigt. Utskottet säger nemligen der: Någon fara för att öfverdrifvet höga afgifter skulle komma att fordras för slagthusets begagnande torde för öfrigt så mycket mindre förefinnas, som det ju, då ingen vore *skyldig* att anlita slaghuset, låge i vederbörande stads intresse, att afgifterna sattes så lågt, att slaghuset verkligen komme till användning. Detta kan jag icke förstå, ty i andra paragrafen af slagthuslagen heter det, att städerna ega bestämma ett visst område, inom hvilket slaghustväng skall ega rum, och vid sådant förhållande kan jag icke inse, att detta uttalande är öfverensstämmande med verkliga förhållandet. Det står visser-

I fråga om ändrad lydelse af § 8 i lagen ang. köttbesigtning och slagthus.

(Forts.)

*I fråga
om ändrad
lydelse af
§ 8 i lagen
ang. kött-
besigtning och
slagthus.
(Forts.)*

ligen, att ingen är skyldig, men detta uttryck kan tolkas på olika sätt, och då hvarje stad eger att bestämma inom hvilket område det är förbjudet att slagta vissa slags djur annat än i offentligt slagthus, så föreställer jag mig, att det är detsamma som att allmänheten är skyldig att slagta i vederbörligt slagthus. Jag hade icke väntat, att lagutskottet skulle hafva kommit med detta uttalande, ty jag kan icke finna annat, än att det är origtigt och vilseledande.

Längre ned på samma sida säger lagutskottet: Dessa afgifter skulle visserligen komma att i första hand erläggas af den, som anmälde köttet till besigtning, hvilket väl i regeln torde blifva köttförsäljaren, men denne kunde ju sedermera, om han finge köttet försedt med en rekommenderande stämpel, begära för sin vara så högt pris, att kostnaden för köttets besigtning och stämpling blefve betäckt. Ja, det är visserligen sant, att denna stämpel skall innebära, att varan är frisk, men någon vidare rekommendation kan den väl icke beteckna. Vidare står det, att säljaren kan begära så högt pris för sin vara, att de ökade kostnaderna blefve betalda. Detta medgifver jag, men det blir en annan sak, om han får detta höga pris, ty vi veta, att man får icke alltid hvad man begär, och detta synes mig vara tillämpligt i detta fall, ty jag kan icke föreställa mig, att, därför att köttet slagtas i ett slagthus, det kommer att betinga högre pris, då slagat och besigtningstvång blir allmänt. Priset är naturligen beroende på tillgång och efterfrågan, men ingen af herrarne lär vilja tro, att städernas invånare köpa mera kött därför, att köttet är slagadt i ett slagthus.

Vidare talar utskottet om kostnaderna för exportslagthus och säger, »att omkostnaderna för dylika slagthus skulle blifva så stora, att afgifter motsvarande dessa kostnader icke kunna påläggas det för export afsedda köttet.» Här säges sålunda, att kostnaderna för exportslagthus skulle blifva så stora, att de icke kunde läggas på köttet, utan att staten skulle behöfva träda emellan med ganska betydande belopp, men då en mycket större mängd djur kommer att slagtas, och kostnaderna således blifva mycket större, men köttproducenterna få vidkännas kostnaderna, då är det icke så noga med, om dessa blifva stora, ty då slippa konsumenterna ifrån dem.

Vidare säger utskottet: »Enligt utskottets åsigt lär icke heller genom köttbesigtning- och slagttvångs införande i en stad den inkomst, som landtbefolkningen i den kringliggande trakten derefter kan påräkna af sina slagtdjur, i allmänhet blifva mindre, än nu är fallet.» För min del är jag af en annan åsigt, ty då jag håller före, att kostnaderna för slagthusets underhåll samt ränta på anläggningskapitalet samt alla öfriga kostnader för slagthusets drifvande komma att läggas på dem, som producera köttet, så blifva nog inkomsterna mindre i allmänhet, än om dessa kost-

nader vore lägre. Vidare vill jag påpeka en annan passus uti utskottets betänkande. Det står nemligen: I sammanhang med dylika slagthus anläggas nemligen fabriker för tillgodogörande af en del affall, som eljest icke i regel vid slagt tillvaratages. I min hemtrakt är det fallet med dem, som slagta mycket, att de sälja affallet till personer, som icke hafva några djur, för ett pris af 3 à 4 kronor för detsamma efter hvarje djur. Jag undrar verkligen, om det skulle blifva en större behållning, då man slagtar i slagthus i städerna och säljer affallet rengjordt och färdigt till användning, antingen till mindre bemedlade familjer eller till sådana matställen, der middag serveras för 25 öre person, ty några andra blifva troligen icke köpare af dessa varor. Således tror jag icke, att det kan blifva något så särdeles högt pris på denna vara. Det är verkligen rörande höra, att alla äro så ömma för jordbruket och tala i jordbrukets intresse. Detta är ju mycket vackert, men jag kan emellertid icke inse, att jordbrukarne skulle komma åtminstone under nuvarande förhållanden att kunna betinga sig några högre pris för sina djur. Det skulle möjligen kunna ske, om en större export skulle komma till stånd, men jag betviflar, att något sådant kommer att inträffa, och jag skall med ett exempel visa, att troligen så icke kommer att ske. Nu är nemligen förhållandet, att från Skåne, som dock ligger omkring 60 mil från Stockholm, föres mycket djur till Stockholm för att säljas till slagt, oaktadt det i Danmark finnes sådant slagthus, som meningen här är att anlägga. Då föreställer jag mig, att om marknaden på utlandet vore så god, som här påståtts, skulle det finnas affärsmän i Danmark eller i Skåne, som skulle köpa upp djur i södra trakterna af Sverige och sedan sälja dem till personer, som slagtrade i dessa slagthus och exporterade köttet till utlandet. Så är dock icke fallet. Detta tyder ju på, att det icke här sig att exportera något kött. För öfrigt finnes ju ett slagthus i Malmö i mindre skala. Nog kunde ett slagthus för 100,000 kronor vara lika användbart som ett för en större summa, och kontroll hafva de ju kunnat få. Men det har icke lyckats ändå att få någon marknad för köttet på utlandet, så att det kunnat anses lönande att exportera det.

Herr Redelius sade att det blifvit ändrade förhållanden; jag tror nog, att han anser, att det blifvit ändrade förhållanden, eftersom han intagit en annan ståndpunkt i frågan än förr. Sjelf har jag icke kunnat finna denna förändring och tror därför verkligen icke, att den finnes.

Herr Björck påstod, att hvarken städerna eller landet kunna vara belättna, som det nu är. Hvad landet beträffar, så beröres det icke af den föreslagna förändringen på annat sätt, än att det får nöjet betala de fördelar, som städerna deraf få. Det torde dock hända, att herr Björck och hans meningsfränder vilja ställa det så, att landsbygdens invånare få det lika bra, som städernas

I fråga om ändrad lydelse af § 8 i lagen ang. köttbesigtning och slagthus.
(Forts.)

*I fråga
om ändrad
lydelse af
§ 8 i lagen
ang. kött-
besigtning och
slagthus.*

(Forts.)

invånare nu få det, om den föreslagna ändringen bifalles. Jag tycker äfven, att städernas herrar handlande skulle vara så liberala, att de skulle låta kontrollera hvad de sälja till landsbygden, ty vi få ganska underhaltiga varor från städerna och till och med varor af den beskaffenhet, att de kunde vara lifsfarliga; det hafva vi haft exempel på.

Herr Henricsons yttrande gick i samma rigtning som de öfrigas, som talat för förslaget, och jag anser det redan besvaradt. Jag har den uppfattningen, att man icke åstadkommer någon marknad på utlandet med denna lag, utan att det måste vara andra förhållanden, som åstadkomma den.

På grund af det anförda yrkar jag bifall till reservanternas förslag och afslag å utskottets hemställan.

Öfverläggningen var härmed slutad. Derunder hade yrkats *dels* bifall till utskottets hemställan och *dels* afslag derå. Herr talmannen, som nu upptog dessa yrkanden till proposition, fann det förra vara med öfvervägande ja besvaradt. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i förevarande utlåtande n:o 59, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets nämnda hemställan.

Voteringen utföll med 136 ja och 70 nej; och hade alltså utskottets hemställan af kammaren bifallits.

§ 7.

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.

Härefter företogs till afgörande lagutskottets utlåtande n:o 60, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående förändrade föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges egendom.

Uti tre särskilda vid innevarande års riksdag väckta och till lagutskottet hänvisade motioner, nemligen n:o 3 inom Första Kammaren af friherre *Klingspor*, n:o 84 inom Andra Kammaren af herr *A. W. Nilson* i Lidköping och n:o 165 inom samma kammare af herr *P. P. Waldenström*, hade väckts fråga om införande af mera betryggande bestämmelser rörande förvaltningen af omyndiges egendom.

I berörda hänseende hade hemställts:

af friherre *Klingspor*:

»att Riksdagen ville uti underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till en lag i syftning, att omyndiges tillgångar i reda medel och säkerhetshandlingar ställas under omedelbar förvaltning af offentlig myndighet.»;

af herr *Nilson* i Lidköping:

»att Riksdagen behagade i förnyad underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes med afseende å behovet af betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges medel taga i öfvervägande, huruvida lämpliga bestämmelser i uti motionen angifna eller annan syftning borde meddelas, samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.»;

och af herr *Waldenström*:

»att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det ville Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag om sådant ordnande af förvaltningen af omyndiges tillgångar i värdehandlingar, kontanter och annan lös egendom, att den under statens ansvar anförtros åt af staten utsedda förvaltningsorgan.»

Utskottet hemställde emellertid:

1:o) att friherre *Klingspors* förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas;

2:o) att herr *Nilsons* ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda; samt

3) att herr *Waldenströms* föreliggande motion icke heller må af Riksdagen bifallas.

Vid utlåtandet fans fogad reservation af herrar *Husberg* och *Ohlsson* i Vexjö, hvilka ansett, att utskottet bort i anledning af föreliggande motioner tillstyrka Riksdagen att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida icke mera betryggande föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges tillgångar i kontanta medel och värdehandlingar kunde ernås, samt i sådant fall låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, yttrade

Herr *Husberg*: Herr talman, mina herrar! Jag har icke kunnat biträda den afstyrkande hemställan, som lagutskottet afgifvit. Och frågan synes mig vara af den stora vikt och betydelse, att det vore önskvärdt, om den kunde af Riksdagen

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

något vänligare omfattas, än förhållandet blifvit inom utskottet. Första Kammaren har nu visserligen redan afslagit de väckta motionerna, och någon Riksdagens åtgärd kan således i år icke ifrågakomma. Men det skulle till frågans befrämjande i allt fall vara af gagn, om kammaren till äfventyrs egnade de motioner, som framlagts, något mera uppmuntran, än hittills skett.

Onekligt är, att frågan om det sätt, hvarpå förmyndare i allmänhet handhafva sina myndlingars medel, är en synnerligen viktig och behjertansvärd fråga. Och tillståndet med afseende å handhafvandet af förmynderskapsmedel är, som jag tror, icke så i allo godt eller så tryggt och säkert, som man skulle kunna önska. Lagutskottet har visserligen ansett förhållandena vara sådana, att icke någon som helst ändring i den bestående lagstiftningen här kan vara behöflig eller önskvärd. Men jag tror verkligen, att lagutskottet härutinnan sett saken i väl ljusa färger.

Hvad som kan sägas utmärka den svenska förmynderskapslagstiftningen, är, tror jag, den synnerligen oinskränkta magt och befogenhet att handskas med de omyndiges medel, som tillkommer förmyndaren. Det är onekligen ganska ringa garantier, som vår svenska lagstiftning erbjuder för tillsynen och kontrollen å förmyndares förvaltning. Förmyndaren eger full frihet att utsätta de omyndiges medel på sätt han pröfvar lämpligt, och alla kontanter och värdehandlingar är han berättigad att hafva under sin vård. Det ligger i sakens egen natur, att här kan en fara föreligga i sådana fall, der ett förmynderskap af någon betydighet, som har att göra med lös egendom, kontanter och värdehandlingar, kommer i händerna på en mindre vederhäftig eller eljest icke lämplig förmyndare. Denna fara föreligger genom sådana bestämmelser, som nu gälla. Ty de garantier, som lagen uppställer, äro onekligen i och för sig synnerligen svaga.

Hvad är det egentligen för garantier, som lagstiftningen uppställer gent emot förmyndare och för kontroll öfver deras förvaltning? Förmyndaren skall vara skyldig att afgifva räkenskap, som granskas af gode män. Denna granskning har naturligtvis sin betydelse så till vida, som dervid blir konstateradt eller kontrolleradt, att förmyndaren för en ordentlig räkenskap. Denna räkenskap skall vara försedd med uppgift, på hvad sätt de omyndiges medel blifvit utsatta. Men detta är också i hvad räkenskaperna beträffar allt. Förmyndaren är icke skyldig att svara inför någon revision eller att inför desse gode män såsom revisorer förete i kontanter eller värdehandlingar de medel, som tillkomma de omyndige. Dock har lagen föreskrifvit, att det må bero på gode männen att, om de så vilja, fordra af förmyndaren att få se och taga kännedom om förefintligheten af tillgångarna, kontanter eller värdehandlingar. Detta är nog godt och väl; men ett sådant förfaringssätt, då det icke är stadgad såsom en skyldighet för gode männen, vilja de naturligtvis icke använda, med mindre de

hafva anledning att antaga, att allt icke står väl till, och då kan det många gånger vara för sent.

En annan rättighet, som tillkommer gode männen, är den att vända sig till domstolen antingen för att få en vårdslös eller mindre vederhäftig förmyndare afsatt eller för att påyrka skyldighet för honom att ställa säkerhet för de omyndiges medel. Ja, visserligen kan det också vara godt och bra, men utom det, att intet af dessa medel tillämpas eller tillgripes, förrän ovederhäftigheten på ett eller annat sätt kommit i dagen, så medför det en så vidlyftig procedur, att förmyndaren derunder kan hinna att afdunsta, om han så vill, med återstoden af de reella lösa tillgångar, som myndlingen till äfventyrs kan hafva.

Utskottet har upptagit dessa punkter och sagt, att i dessa garantier ligger en trygghet för, att allting bör anses vara väl bestämdt, och att dessa bestämmelser, rätt tillämpade, äro synnerligen effektiva. Jag vågar hysa motsatt mening till utskottet, ty jag anser, att dessa bestämmelser i och för sig äro ovanligt litet effektiva. Den omständigheten, att förhållandena äro så goda, som de må erkännas vara för närvande, beror icke på någon dessa bestämmelsers inneboende effektivitet, utan helt enkelt derpå, att det i allmänhet är hederligt och redbart folk, som få hand om förmynderskap och som således genom sina personer erbjuda en garanti, som bestämmelserna i och för sig icke medföra. Emellertid tror jag för min del, att frågan verkligen är af den beskaffenhet, att vi böra vara betänkta på att åstadkomma något tryggare och bättre, och icke allenast anse, att den allmänna moralen och den allmänna hederligheten skola vara tillräckliga för att härvidlag skapa trygghet.

Utskottet säger vidare, att det förekommer i allmänhet endast i undantagsfall, att förmyndarne förslösa sina myndlingars medel. Ja, som väl är, är det undantagsfall, men de fall, der sådant förekommer, äro dock, tror jag, icke så få. Jag anser, att man i detta afseende icke får döma blott efter de fall, som kommit till allmänhetens kännedom från domstolsförhandlingarne, ty en mängd sådana fall, der den omyndige förlorar penningar genom förmyndarens bristande redovisningsförmåga, komma aldrig inför domstol af det enkla skälet, att en rättegång är då gagnlös och att den omyndige icke skulle förtjena någonting derpå.

När vi i vår reservation hemställa, att Riksdagen ville skrifva till Kongl. Maj:t med begäran, att det skulle tagas i öfvervägande, huruvida icke mera betryggande bestämmelser angående förvaltningen af omyndiges lösa egendom borde kunna komma till stånd, tror jag, att det, som vi begärt i denna fråga, är så pass måttligt, att Riksdagen borde kunna tänkas vara villig att gå med på det.

Ser man på de positiva skäl, som utskottet anfört för bifall till sin hemställan och som bevis för, att det är bättre som det nu är och att det skulle vara sämre, om man finge något slags

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

koncentration af medelförvaltningen i offentliga kassor, kan jag för min del icke tillmäta dessa skäl någon synnerlig betydelse. Utskottet säger, att om förmyndarne skulle lemna sina myndlingars kontanta medel att vårdas och förvaltas af kassor och offentliga institutioner, skulle förmyndarne derigenom beröfvas tillfälle att begagna sig af fördelaktiga konjunkturer för att med större räntevinst kunna placera dessa tillgångar. Ja, naturligtvis kan i ett eller annat enstaka fall en myndling få $\frac{1}{2}$ eller 1 % lägre ränta på sina medel, om de äro insatta hos någon medelförvaltning, men jag tror, att å andra sidan den säkerhet och trygghet, som sådana offentliga förvaltningar medföra, skall för den omyndige vara mycket mera värd. Dessutom anser jag, att man bör akta sig för att taga för mycken hänsyn till förmyndarnes förmåga att spekulera på grund af gynsamma konjunkturer, ty det är mången gång en vansklighet. Jag tror, att många förluster inträffat för omyndige derigenom, att förmyndarne, låt vara i god afsigt, sökt göra spekulationer till myndlingens förmån, hvilka sedermera visat sig misslyckade.

Utskottet anför vidare, att det skulle göra kostnaderna för förvaltningen större och derigenom vålla de omyndige en minskning i inkomsterna. Ja, mina herrar, den synpunkten tror jag vara synnerligen obetydlig, ty den kostnadsprocent, som skulle falla på de särskilda förmynderskapen, kan väl ej blifva af någon nämnvärd betydelse, när en massa förmynderskap skulle sammanföras under en gemensam förvaltning. Jag föreställer mig, att kostnadsprocenten skall blifva så liten, att den näppeligen kan spela någon rol i jämförelse med den trygghet, som en sådan förvaltning medför.

Utskottet anför sedan en annan olägenhet, som man skulle kunna tänka sig. Det skulle nemligen i vissa fall blifva nödvändigt, att de myndlingsmedel, som vore insatta i affärsföretag och dylikt, uttoges för att insättas i kassor under den offentliga myndighetens vård. Jag tror dock, att utskottet gått alldeles för långt med att utmåla en sådan farhåga, ty jag föreställer mig, att den kommande lagstiftningen väl skall ske på sådant sätt, att icke något dylikt utbrytande på något sätt behöfver ifrågasättas.

Dessa skäl anser jag således icke tala för, att man skall afhålla sig från att i det verkliga behjertansvärda ämnet skriva till Kongl. Maj:t och begära frågans utredning.

Men utskottet har slutligen ytterligare ett skäl, som känhända för utskottet är det hufvudsakligaste skälet för afstyrkandet af motionerna, och det är tanken på det besvär och den omgång, som skulle vållas särskildt på landsbygden för de små förmynderskapen derigenom, att förmyndarne i särskilda fall nödgades vända sig till myndigheterna för att utfå penningar och dylikt. Hvad farhågan för omgång och besvär beträffar, vill jag påpeka, att den först och främst icke har någon betydelse för städerna, och

att den vidare är af föga eller ingen betydelse för alla större förmynderskap, de må finnas i städerna eller på landsbygden, ty om det finnes kontanter och värdehandlingar i större omfång, må väl det besvär, som man får genom att en eller annan gång vända sig till den centrala myndigheten för att få medel utanordnade, vara försvinnande litet och mer än tillräckligt uppvägas af den lindring i besvär, som förmyndaren i sådant fall får derigenom, att han slipper ifrån den förvaltning af åtskilliga medel, som han nu har. Hvilka olägenheter, som härvidlag skulle uppstå för de små förmynderskapen på landet, der kanske den omyndiges kontanta medel och tillgångar icke uppginge till mer än ett eller annat hundratal kronor, kan jag omöjligen inse, ty jag föreställer mig, att en blifvande lagstiftning icke skall komma att skrivas så opraktiskt, att sådana smärre förmynderskap på landet icke lemnades temligen oberörda af densamma.

Huru jag än ser saken, anser jag, att ämnet är af den beskaffenhet, att det förefinnes skäl att skriva till Kongl. Maj:t och anhålla, att Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, om icke mera betryggande bestämmelser än de nu gällande med afseende å omyndiges lösegendom och kontanta tillgångar kunde ernås, och att Kongl. Maj:t, om utredningen dertill föranleder, ville för Riksdagen framlägga förslag i ämnet. Detta är innehållet i den reservation, som jag afgifvit till betänkanDET, och till hvilken jag ber att få yrka bifall.

I detta anförande instämde herrar *Crusebjörn, Poignant, von Friesen, Hammarlund*, grefve *Hamilton, Berg, Höglund, Olsson* i Stockholm, *Höjer, Lindhagen, David Bergström, Ploman*, friherre *von Knorring, Darin, Andersson* i Malmö, *Thylander, Melin*, friherre *von Schwerin, Petri, Gussing, Eklundh* i Lund, *Sahlin, Öberg, Nilsson* i Grofva, *Hammarström, Carlsson* i Hede, *Hultkrantz, Andersson* i Lysvik, *Andersson* i Upsala, *Broström, Eriksson* i Elgered, *Eriksson* i Bäck, *Nordin* i Sättna, *Thor, Nydahl, Emthén, Boström, Nordin* i Hammerdal, *Lundström, Kronlund* och *Olsson* i Asak.

Vidare yttrade:

Herr Nilson i Lidköping: Efter den siste talarens yttrande och de talrika instämmandena i det af honom gjorda yrkandet är det öfverflödigt tillägga någonting vidare, hvarför jag, med hänvisning till min motion och den föregående ärade talarens anförande, nu afstår från ordet och endast ber att få yrka bifall till reservanternas skrivelseförslag.

Herr Odencrants: Herr grefve och talman, mina herrar! Då frågan om förvaltningen af de omyndiges tillgångar i kontan-

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

ter och i värdepapper har en stor och omfattande betydelse, har jag velat uttala, att jag ansluter mig till den mening, som finnes framställd af de båda reservanterna från denna kammare i deras vid betänkandet fogade reservation. Det torde vara en af mångas erfarenhet bekräftad och i vida kretsar spridd åsigt, att den i vårt land nu gällande lagstiftningen rörande de omyndige alldeles icke tillfredsställer de kraf, man är berättigad att ställa på densamma. Faran för de omyndige att genom förmyndarnes värd af deras tillgångar göra stora förluster förefaller mig så uppenbar, att jag anser, att samhället icke kan underlåta att vidtaga åtgärder för att skydda dem för denna fara. Afven om det förhåller sig så, som utskottet säger, att det är förenadt med afsevärda svårigheter att lagstifta i detta ämne på ett sätt, som tillfredsställer olika intressen, tror jag dock, att det ej kan vara mera omöjligt för oss än för våra båda grannfolk att rätt ordna förhållandena härutinnan. Frågan har för öfrigt nu så länge stått på dagordningen hos oss, att tiden borde vara inne att taga ett steg fram mot dess slutliga lösning.

Jag skall nu icke inlåta mig på detaljer, som herrarne sannolikt icke vilja höra på vid denna timme, men jag har velat med dessa ord i korthet motivera det yrkande, som jag, herr grefve och talman, nu gör om bifall till reservationen.

Herrar *Zotterman*, *Gethe* och *Bruzelius* instämde häruti.

Herr Restadius: Då den framställning, som afses i förvarande motion, redan blifvit afslagen af Första Kammaren, anser jag det icke vara lämpligt att vid detta tillfälle säga annat, än att jag med lifigaste intresse omfattar tanken att åt omyndiges gods bereda bättre värd, än hvad gällande lagstiftning medför. Det är ett stort steg mellan de gamla lagarnes föreskrift derom, att barnagods aldrig får sjunka eller brinna, och de blott formella skyddsmurar, som nu äro gifna. Arten och beskaffenheten af dessa har så fullständigt anförts af herr *Husberg*, att jag icke har något att tillägga.

Nu kan anmärkas, att det möter stora, kanske hardt när öfverstigliga svårigheter att öfverallt i landsorten genomföra en fullt sträng kontroll. Men jag föreställer mig, att saken till en början för erfarenhets vinnande, åtminstone i rikets större och medelstora städer, der det finnes banker, möjligen skulle kunna ordnas så, att det blefve en samverkan mellan förmyndarne och notariatkontoren, som äro inrättade i flere af bankerna. Riksbanken kommer inom kort att ha ett afdelningskontor i hvarje residensstad. Jag anser, att, om den tanke, som jag framkastat, anses böra vinna afseende, man kan lemna föreskrift derom, att riksbanken i ty fall skall egna värd och uppmärksamhet åt förvarande ämne. Kan man ordna saken så, behöfver man ej den

stora och vidlyftiga apparat, som finnes här i Stockholm i dess förmyndarkammare. Jag har sjelf i egenskap af god man ett större kapital att omhänderhafva, och i egenskap af förmyndare har jag jemväl rätt afsevärda medel om hand, hvilka jag insatt i notariatkontor, och bättre samt säkrare ställe för vården af omhänderhafda dylika medel kan jag icke tänka mig. Hvilket värde den af mig framställda tanken har, tillkommer icke mig att bedöma, men visst är, att det oefterrättlighetstillstånd, som nu förefinnes, icke bör få längre fort fara.

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

Derför tillåter jag mig yrka bifall till reservationen.

Med herr Restadius förenade sig herrar *Bergmark*, *Baaz*, *Björck* och *Andersson* i Backgården.

Herr Lindgren: I motionerna påyrkas ändrade bestämmelser angående förvaltningen af omyndiges egendom, särskildt i syfte, att den del deraf, som utgöres af penningar och värdepapper, må ställas under omedelbar förvaltning af offentlig myndighet. Utskottet afstyrker motionerna på den grund, att motionärerna, enligt utskottets förmenande, underskattat betydelsen af de bestämmelser, som i detta afseende redan äro gällande. Vidare säger utskottet, att åtskilliga fall visserligen kunna förekomma, då förluster för myndlingar inträffa: »men utom det att dessa fall — — — höra till sällsyntheterna, hafva de tvifvelsutän, der de inträffat, haft sin grund icke så mycket i någon den nu gällande lagstiftningens bristfällighet som i vederbörandes underlåtenhet att så, som sig bör, tillämpa dessa bestämmelser». För min del tror jag, att förluster inträffat af båda dessa anledningar, men jag är öfvertygad derom, att det förra skälet har mera bidragit till dessa förluster än det senare.

Utskottet håller före, att det hör till sällsyntheterna, att för de omyndige förluster uppstå på grund af det sätt, hvar på förmyndarne förvalta deras egendom. Jag tror, att hvar och en, som något sysslat med dessa saker, har erfarenhet derom, att en mängd förvecklingar uppstå just af denna anledning. Det är väl sant, såsom den föregående talaren nämnde, att rättegångar af detta slag icke så ofta förekomma, men dertill kunna andra skäl bidraga. Det kan bero på familjehänsyn eller grannlagenhetsskäl eller slutligen derpå, att intet finnes att återvinna.

I herr Waldenströms motion åberopas ett i Upsala universitets årsskrift 1883 infördt vetenskapligt arbete med titel: »Om tillsynen å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom samt om förmyndarekamrar enligt svensk rätt». I detta arbete anföres åtskilligt, som synes vara värdt att taga vara på.

Ett stadgande i den föreslagna riktningen skulle vara förmanligt icke allenast för de omyndige, hvilkas egendom blefve bättre bevarad, utan äfven för förmyndarne, hvilka då icke skulle

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

kunna, såsom nu sker, sammanblanda de omyndiges medel med sina egna. Det händer nu ganska ofta, att äfven fullt hederliga förmyndare få svårt att redovisa, när tiden därför kommer, i synnerhet om redovisningen kommer oförberedt, till följd af dödsfall eller annorledes.

Jag skall icke längre upptaga tiden, utan ber blott att få yrka bifall till reservationen.

Herr Ohlsson i Vexjö: Herr talman, mina herrar! Jag delar i allo de åsigtter, som uttalats af min medreservant, herr Husberg. Till hvad han yttrade skulle jag endast vilja foga en påminnelse derom — och på samma gång kraftigt betona denna påminnelse — att Riksdagen och regeringen i sjelfva verket häfta för en icke uppfylld löftesförbindelse till och gent emot de omyndige i vårt land. Jag ber att få erinra derom, att då på sin tid förmånsrätten för in-tecknad fordran flyttades framför förmånsrätten för förmyndaremedel, hvilka dessförinnan utgingo med bättre rätt än in-tecknade fordringar, så utlofvades ganska tydligt och bestämdt, att de omyndiges rätt och ekonomiska säkerhet skulle betryggas genom förbättrade lagbestämmelser angående vård och förvaltning af förmyndaremedel. Några sådana betryggande lagbestämmelser ha dock icke sedermera kommit till stånd.

Det kunde ju, såsom den förste talaren antydde, räknas folket i vårt land till heder och berömmelse, att ärlighet och redbarhet äro så pass allmänna, att förmynderskapsväsendet hittills kunnat på ett jemförelsevis tillfredsställande sätt handhafvas i trots af otillfredsställande lagbestämmelser. Men, mina herrar, man kan och får ej allt fortfarande låta bero vid en bristfällig lagstiftning härutinnan.

Jag skall i detta sammanhang endast påpeka en enda bristfällighet i denna lagstiftning. Herrarne veta mer än väl, att domstolen nu kan, på grund af framställning från gode männen eller der förhållandena eljest sådant föranleda, ålägga förmyndaren att lemna in-teckning eller ställa annan säkerhet för omhänderhafvande förmyndaremedel. Men huru tro herrarne, att denna säkerhet skall förvaltas? Jo, enligt gällande lagstiftning eger förmyndaren obestridd rättighet att sjelf handhafva förvaltningen och efter godtfinnande disponera denna säkerhet. Jag vädjar till herrarne, om det kan anses rimligt att bibehålla en lagstiftning, som tillåter något sådant?

Jag tror, i likhet med den förste talaren, att så många och goda skäl tala för en lagändring i det syfte, vår reservation angifver, att kammaren bör afslå utskottets hemställan och biträda reservationen, till hvilken äfven jag, herr talman, yrkar bifall.

Häruti instämde herr *Wavrinsky*.

Herr Petersson i Boestad: Herr talman, mina herrar! Jag tror i likhet med lagutskottet, att de garantier mot förmyndares missbruk af sin förvaltning, som vår lag redan stadgar, äga, der de rätt användas, en ganska hög grad af effektivitet. Vi böra ej lagstifta så, att de omyndiges ofta ganska små tillgångar ytterligare förminsas genom en alltför utsträckt kontroll, som blefve både besvärlig och kostsam, och der olägenheterna helt säkert skulle komma att öfverväga fördelarna.

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

Herr talman! Jag yrkar bifall till lagutskottets afstyrkande hemställan i denna fråga.

Friherre Barnekow: Herr talman, mina herrar! I olikhet mot den senaste talaren är jag af den uppfattningen, att de garantier, som för närvarande finnas, äro fullkomligt värdelösa. Under sådana förhållanden anser jag det vara statens skyldighet att tillse, att de omyndige icke förlora sina medel.

Det har yttrats, att den föreslagna förändringen skulle löda till förlust för de omyndige, enär ränteinkomsten skulle förminsas. Det är väl möjligt, men här är fråga om att bevara kapitalet. Af de fall, då omyndige på detta sätt förlora sina medel, komma många icke till allmänhetens kännedom. Och jag går så långt, att jag påstår, att till och med endast ett fall är för mycket. Staten måste tillse, att det icke blir något dylikt fall alls.

Här har såsom ett skäl äfven anförts, att, om förvaltningen ordnades på sätt här föreslagits, det skulle komma att ställa sig alldeles för dyrt på landet, ty der kan man icke hafva någon förmyndarekammare. Jag medgifver, att denna anmärkning har ett visst berättigande. Möjligen skulle saken kunna ordnas så, som skett i något annat land — jag minnes för ögonblicket icke hvilket — der dessa värdepapper stämplas, så att de äro oanvändbara i förmyndarens hand. Det vore ganska enkelt att hålla stämplor hos gode männen, så att dessa kunde afstämpla papperen och sålunda göra det omöjligt för förmyndarne att använda dem.

Då frågan är fallen i Första Kammaren, kan man ju i år icke komma till något resultat. Jag har emellertid velat betona, att jag anser det vara statens ovillkorliga skyldighet att draga försorg derom, att de omyndige icke förlora sina af förmyndarne omhänderhafda medel.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Petersson i Fräntorp: Då jag är i den lyckliga ställningen, att jag icke har mig bekant, att några förluster af detta slag förekommit efter utfärdandet af 1884 års förordning, är det gifvet, att jag anser vår nuvarande lagstiftning på detta område vara tillräcklig. Jag tror knappast, att vi skulle kunna få några bättre bestämmelser än dem, vi för närvarande hafva.

När en förmyndare skall förordnas, låter domaren sig angeläget

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

vara, att dertill må väljas en vederhäftig person. Någon annan får icke vara förmyndare. Vidare äro i kommunerna förtroendemän tillsatta, hvilka skola tillse, att förmynderskapen ordentligt handhafvas. Denna granskning sker hvarje år. Slutligen hafva myndlingens närmaste fränder rättighet att när som helst taga kännedom om affärernas ställning.

Det har talats om, att en förmyndare är skyldig att, när så påfordras, aflemna in-teckning till belopp, motsvarande de medel, han har om händer. Åtminstone hvad min hemtrakt beträffar, förekommer detta i allmänhet icke. Men om man misstror en förmyndare, kan man ju alltid fordra, att han skall ställa borgen för förmyndaremedlen, eller också kan anmälan göras till domaren, så att annan förmyndare varder förordnad. Jag har i flera år varit granskningsman, och på detta sätt har det tillgått i min hemtrakt.

Här har talats om de stora förluster, som skulle kunna tillskyndas de omyndige genom förmyndarnes förvällande. Något särskildt fall känner jag icke, men jag vill icke bestrida, att förluster kunna förekomma. Dock torde hvad landet angår, detta vara fallet i mycket liten omfattning. Inom utskottet har upplysningar i detta ärende lemnats af en person, som i långliga tider haft med inkasseringar af uppbördsmedel, förmyndaremedel och dylikt att göra. Han meddelade, att han sammanlagdt sökt indriva en och en half million dylika medel och dervid på landsbygden icke förlorat mer än ett ringa belopp, som inestod hos en klockare. Det är således icke så farligt på landet. Huru det är stäldt i städerna, derom skall jag icke yttra mig, men säkert är, att det är skilnad mellan städerna och landsbygden.

Här har talats om, att de omyndiges värdehandlingar skulle på ett eller annat sätt förvaltas af offentlig myndighet. Jag beklagar, om, såsom herr Nilson föreslagit, vi skulle få en lagstiftning i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den danska, ty här skulle ingen blifva belåten dermed. Vi böra komma i håg, att det icke kan bära sig att från vidt skilda trakter i landet insända medel till Stockholm att här förvaras.

Antag vidare, att i ett sterbhus förekommer en in-teckning. Denna in-teckning kan för tillfället vara ganska värdefull, men under tidernas lopp sjunka i värde. Det kan t. ex. tillgå på det sättet, att in-teckning är tagen i ett skogshemman, från hvilket skogen försäljes. Hvem skall då svara för in-teckningen, öfverförmyndareförvaltningen eller förmyndaren?

På landet förekommer det ofta hos en del småbönder, brukare och torpare, att, när mannen eller hustrun dör, boet har ett värde af 1,500, 2,000 å 3,000 kronor. På ett sådant ställe, om hustrun dött, får mannen besitta lösegendomen. Han får visserligen utfärda skuldsedel till sina barn, men denna affär stannar på papperet. Genom att han får behålla myndlingarnes egendom är

han emellertid i tillfälle att uppfostra sina barn och sitta kvar på stället. Den danska lagen föreskrifver för dylika fall en maximigräns af 200 kronor, som får innestå hos den efterlevande. Men om på detta sätt boet komme att upplösas, kunde lätt hända, att såväl den efterlevande maken som barnen komme på fattigvården.

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

De föregående talarne hafva icke heller tillräckligt tydligt angifvit, i hvilken riktning reformen skulle gå. De hafva blott talat om en betryggande ställning, men icke närmare yttrat sig om saken. Skall staten ansvara för förmyndaremedlen? Det vore visserligen säkrast för myndlingarne, men jag fruktar, att staten derigenom skulle ådraga sig betydliga utgifter. Ty under sådana förhållanden skulle släktingarne mindre intressera sig för saken; de skulle tänka: medlen få gå, staten skall alltid betala dem.

Det torde äfven blifva svårt för en dylik öfverförmyndarekammare att utöfva sin verksamhet, synnerligast hvad angår aflägsnare platser på landet. Antag t. ex. att en myndling har en fast egendom, som behöfver bebyggas. Förmyndaren behöfver taga ut medel för ändamålet och skrifver därför till öfverförmyndarekammaren. Men hvem kan kontrollera, att han icke begär för mycket eller för litet? Under nuvarande förhållanden är deremot granskningsmannen i tillfälle att beräkna, hvad byggnaden går till och hvad förmyndaren egentligen bör få ut.

Det heter i den danska lagen, att skiftesförrättaren skall till öfverförmyndarekammaren lemna en uppgift rörande myndlingarnes arf. Man bör dock komma i håg, att förmyndare kunna få medel, som tillkomma myndlingarne äfven på grund af testamente eller gåfva. Om förmyndaren då icke ville anmäla detta, skulle han lätt kunna behålla dylika medel för sig sjelf. Han skulle stå alldeles fri; ingen skulle kunna kontrollera honom.

Då man icke kunnat påvisa, att några större fallissementer förekommit eller att myndlingarne lidit någon större skada genom förmyndarnes förvållande, anser jag, att vi böra tills vidare behålla den lag, vi nu hafva. Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Waldenström: Herr talman! Herr Husberg nämnde, att det sannolikt var ett af de förnämsta skälen, som lagutskottet hade, att genom den åtgärd, som här är föreslagen, förmyndarne skulle blifva förhindrade att till sina myndlings fördel och med deras medel begagna sig af yppade gynsamma tillfällen att förkofra deras tillgångar. Jag tror dock, att detta skäl uttrycker en af de allra största farorna för förmyndaremedlens säkerhet. Ty om en förmyndare lockas af tillfälliga gynsamma konjunkturer att sätta in sin myndlings penningar i till synes lofvande företag, så innebär detta mycket större fara, än om han icke hade den lockelsen, ty de »lofvande» företagen äro ofta mycket osäkra. På dem ske alltid de största förlusterna.

Ang. förvaltning af omyndiges egendom.
(Forts.)

Och för öfrigt, antag, att en förmyndare har t. ex. 100,000 kronor att förvalta och det yppar sig ett lofvande tillfälle att göra en god förtjenst med dessa penningar; han sätter in dem i företaget och vinner hvad han åsyftat. Tro herrarne, att han då krediterar myndlingen för vinsten? Nej, det krediterar han sig sjelf för samt betalar myndlingen laga ränta och ingenting annat. Men om han förlorar och blir insolvent, då är det myndlingen, som får stå för det. Det var det, som hände — såsom jag i min motion framhållit — då en person, som innehade bortåt 120,000 kronor i förmyndaremedel, använde dem till spekulation i värdepapper med den påföljd, att nästan allt gick förloradt, och att myndlingen fick 115,000 kronor i fullkomligt eller nästan fullkomligt värdelösa värdepapper. Det är verkligen ett äfventyr, som är mycket stort.

Jag har i de allra sista dagarne till följd af slägtskapsförhållanden haft att göra med en sak, som är ganska belysande för de närvarande förhållandena. En äldre kvinna hade till sin fosterdotter, som var gift med en prestman på landet, testamenterat 16,000 riksdaler banko, som det då hette, eller 24,000 kronor, hvilka pengar hennes man skulle åtnjuta ränta af, så länge hon lefde. Efter hennes död skulle medlen oakortade tillfalla hennes barn. Medlen inbetalades till Stockholms förmyndarekammare. Hennes man dog; och då barnen icke hörde under Stockholms stads domvärjo, utbetalade förmyndarekammaren medlen till barnens förmyndare, som inom ett år gjorde af med precis hvar enda smul. När modern sedan dog, fans inte ett öre för barnen att få. — Och den mannen var landtbrukare!

Herr Petersson i Fräntorp: Herr greve och talman! Hvad beträffar det sista exemplet, som herr Waldenström anförde, tror jag mig hafva hört, att det händt, innan förmyndarelagen fans till. På den tiden gjordes icke förmyndareräkningen mer än hvar tredje år, och den visades blott för myndlingens närmaste släktingar, om de ville se den. Hade lagen varit som nu, skulle detta fallissement aldrig hafva skett, utan myndlingarne hade haft sina pengar kvar.

När jag hade ordet sist, glömde jag att påpeka en sak, nemligen att motionärerna endast hafva motionerat om förändrade föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges medel. Men de få också komma i håg godemansbefattningen för förvaltningen af medlen för okänd person eller person, som vistas å främmande ort. Denna är nemligen icke medtagen. Vill man hafva ändring i ena fallet, skall man väl också hafva det i det andra fallet. När den icke är medtagen, är det väl icke skäl i att gå halfva vägen.

Jag yrkar fortfarande bifall till lagutskottets betänkande.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, afslog kammaren utskottets hemställan och biföll den vid utlåtandet fogade reservationen.

§ 8.

Vid föredragning derefter af statsutskottets memorial n:o 7 a, angående fastställande af ett ordinarie anslag under sjette hufvudtiteln, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda memorial hemställt.

§ 9.

Lagutskottets utlåtande n:o 61, i anledning af väckta motioner angående vissa ändringar i lagstiftningen rörande in-teckning i fast egendom, som härefter föredrogs, blef af kammaren godkändt.

§ 10.

Slutligen föredrogs lagutskottets memorial n:o 62, i anledning af ej mindre återremiss från Första Kammaren af vissa delar af det i lagutskottets utlåtande n:o 51 framlagda förslag till lag angående ändrad lydelse af 11 kap. rättegångsbalken, än äfven kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande samma förslag.

1:sta och 2:dra punkterna.

Lades till handlingarna.

3:dje—6:te punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

7:de punkten.

Lades till handlingarna.

8:de och 9:de punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag.

§ 12.

Ledighet från riksdagsgörö-målen beviljades herr *A. Henricson* under två dagar från och med morgondagen.

§ 13.

Till bordläggning anmäldes lagutskottets utlåtande n:o 65, i anledning af väckta motioner angående ändringar i gällande lagstiftning rörande fattigvården.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,13 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Rättelse.

I Andra Kammarens Prot. häft. n:o 25, sid. 40, rad. 18 och 19 nedifrån,
står: Almindelig Forberedelseseksamen

läs: Fjerde Klasses Hovedeksamen eller Almindelig Forberedelseseksamen
